

Fővárosi Önkormányzat

Rasszizmus és diszkrimináció elleni akcióterve - háttéranyag -

Tartalomjegyzék

A dokumentum létrejöttének háttere és célja	2
A Fővárosi Önkormányzat víziója	3
Esélyteremtő Budapest, a Fővárosi Önkormányzat társadalompolitikai stratégiái	3
A rasszizmus és a diszkrimináció szempontjából magas kockázatnak kitett társadalmi csoportok	6
A Fővárosi Önkormányzat szerepe a rasszizmus és diszkrimináció elleni küzdelemben	6
Európai Városok Koalíciója a Rasszizmus Ellen (ECCAR)	7
Az ECCAR akciópontok bemutatása	8
Az ECCAR akcióterületek megvalósításának fővárosi lehetőségei és korlátai	9
Az ECCAR akcióterületeihez való lehetséges kapcsolódási pontok, javaslatok a Fővárosi Önkormányzat számára	10
Civil szervezetekkel való együttműködés az akcióterv megvalósítása érdekében	14
Az akcióterv hatálya, a megvalósítás nyomonkövetése	14

A dokumentum létrejöttének háttere és célja

Az alábbi háttér tanulmányt a Menedék – Migránsokat Segítő Egyesület készítette az Európai Unió által finanszírozott CIFER (City for everybody – Building responsible for inclusive local communities) projekt keretében. A tanulmány célja, hogy szakmai háttéranyagot biztosítson Budapest Főváros rasszizmus elleni akciótervének kidolgozásához, valamint elősegítse Budapest csatlakozását az ECCAR (European Coalition of Cities Against Racism – Európai Városok Koalíciója a Rasszizmus Ellen) hálózathoz.

A Menedék Egyesület három évtizede foglalkozik a Magyarországra bevándorló emberek társadalmi integrációjának elősegítésével szociális, oktatási és kulturális programjain keresztül. Egyesületünk több nemzetközi koalíció tagjaként és önállóan is rendszeresen vesz részt hazai és nemzetközi menekültügyi és migrációs fórumokon, juttat el szakmai véleményeket, javaslatokat a döntéshozókhoz annak érdekében, hogy a szakmai szempontok érvényesüljenek a törvényalkotást megelőző munkában, a kormányzati helyzetértékelés, döntéshozatal során, a jogalkotásban valamint az intézményi működésben.

A CIFER az Európai Unió támogatásával 2023–2025. között megvalósuló nemzetközi projekt, amelynek célja a diszkrimináció és rasszizmus elleni fellépés erősítése, különös tekintettel a bevándorlók és menekültek városi integrációjára. A projekt keretében alakítottuk ki azt a háttéranyagot, amely Budapest Főváros rasszizmus és diszkrimináció elleni akciótervéhez nyújt biztos szakmai alapot.

Jelen háttéranyag hozzá kíván járulni az Európai Unió 2020–2025. közötti rasszizmus elleni cselekvési tervének végrehajtásához, továbbá összhangban van a 2021–2027. időszakra elfogadott integrációról és befogadásról szóló uniós cselekvési tervvel is.

Az anyag célja, hogy ösztönözze a Fővárosi Önkormányzatot, hogy:

- Budapest láthatóvá váljon a befogadás és sokszínűség európai fővárosainak körében, és lehetőség szerint csatlakozzon Európai Városok Koalíciója a Rasszizmus Ellen (ECCAR) hálózatához;
- kiemelt figyelmet fordítson a rasszizmus és intolerancia különféle formáira, valamint vonja be azokat a csoportokat, amelyek a legsebezhetőbbek a diszkrimináció szempontjából a fővárosban;
- különös figyelmet szenteljen a migráns lakossággal szembeni rasszizmus és intolerancia elleni küzdelemre, mely csoport 2015 után a rasszizmus, a gyűlöletbeszéd és a diszkrimináció egyik fő célpontjává vált;
- a jelen háttéranyag és javaslati lista alapján elkészítse Budapest rasszizmus elleni akciótervét, az EU 2020–2025-ös időszakra elfogadott rasszizmus elleni cselekvési tervének iránymutatása szerint.

A Fővárosi Önkormányzat víziója

Budapest befogadó főváros, ezért mindenki számára meg kell teremtenie az egyenlő esélyű városhasználat lehetőségét. Erőteljesen fel kell lépnie a közösségek emberi méltóságának és emberi jogainak tiszteletben tartása, a többségitől eltérő kultúra tisztelete érdekében, és a társadalmi diszkrimináció ellen, a társadalmi, a társadalmi kisebbségi közösségekkel szembeni gyűlölködés bármely formájának és megnyilvánulásának határozott elutasításával.

Budapestnek meg kell őriznie történeti adottságaiból is fakadó sokszínűségét, a különböző nemzeti, etnikai, vallási kisebbséghez tartozó, különböző élethelyzetben lévő egyének és csoportok összességét. Elő kell segítenie a már itt élő lakosság befogadását és elfogadását, többek között az egyenlő bánásmód és az antidiszkrimináció erősítésével, kiemelt szerepet biztosítva a helyi szociális hálónak és a kis közösségeknek is.

A 2019-ben megválasztott új városvezetés egy zöld, esélyteremtő, demokratikusan működő város megvalósítására tett vállalást és egy élhető, mindenki számára hozzáférhető Budapest létrehozását mint átfogó célt tűzte ki a Fővárosi Önkormányzat számára.

Ennek a hosszútávú célnak az elérését középtávon három stratégiai, tematikus cél szolgálja:

- *Esélyteremtő Budapest:* elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása;
- *Zöld Budapest:* élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város;
- *Nyitott Budapest:* kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.

Esélyteremtő Budapest, a Fővárosi Önkormányzat társadalompolitikai stratégiái

A Fővárosi Önkormányzat akadálymentesítéssel és esélyegyenlőségi intézkedéseivel kapcsolatos terveit és stratégiai feladatait az alábbi dokumentumok határozzák meg:

Az [Otthon Budapesten - Integrált Településfejlesztési Stratégia](#) (ITS) Budapest fejlesztésének 2027-ig szóló fő dokumentuma. Kijelöli azokat a fejlesztési célokat, ahol a Fővárosi Önkormányzat vezető és kezdeményező szerepet vállal, valamint bemutatja a városvezetés tervezett intézkedéseit és a kiemelt fővárosi fejlesztési helyszíneket.

A Fővárosi Önkormányzat célja szerint a jövő Budapestje egy olyan város, ahol mindenki – lakos, vállalkozás és vendég – otthon érzi magát, ami biztonságot nyújt, ahol mindenkinek van esélye a jó életre, tehetsége kibontakoztatására, ahol segítséget kap, ha nehéz élethelyzetbe kerül. A jövő Budapestje mindenki számára elérhető lakhatást biztosít, az egészség megőrzésének feltételei adottak, az emberek figyelnek egymásra, nyitottak és toleránsak. Ennek megvalósításáról szól a településfejlesztési stratégia.

A Fővárosi Önkormányzat kötelező feladata az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (1)–(8) bekezdése szerinti helyi esélyegyenlőségi terv elkészítése és a kapcsolódó feladatok ellátása. Ezen kötelezettségvállalás eredményeképpen a Budapest Esély Nonprofit Kft. által elkészített Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi Terv alapján, a jogszabályi előírásoknak megfelelően elkészített és a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott [Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi Program \(FHEP\)](#) határozza meg az önkormányzat 2023. és 2027. között, az esélyegyenlőség területén vállalt feladatait. Az FHEP célja, hogy hozzájáruljon a különböző társadalmi csoportok egyenlő esélyű városhasználatához, ezáltal a társadalmi integrációhoz. Ennek érdekében ösztönzi a társadalmi csoportok közötti tolerancia és párbeszéd kialakulását, egyes hátrányos helyzetű csoportok beilleszkedésének támogatásához pedig hosszú távú beavatkozási irányokat és középtávú akciótervet fogalmaz meg. Mindezt úgy, hogy figyelembe veszi az uniós irányelveket és hazai jogszabályokat is.

A Fővárosi Önkormányzat vezetése számára kiemelten fontos, hogy a budapestieket érintő további társadalmi problémákra is megfelelő választ adjon, ezért a fenti stratégiákon túl, a közgyűlés az elmúlt években további szakpolitikai dokumentumokat fogadott el, melyek további kiemelten sérülékeny csoportokat érintő problémák megoldását célzó feladatokat írnak elő a Fővárosi Önkormányzat számára.

A [Fővárosi stratégia a családon belüli erőszak megelőzéséről és az áldozatvédelemről](#) azért jött létre, hogy betekintést nyújtson a családon belüli erőszak jelenségkörének magyarországi és fővárosi helyzetébe, és feltérképezze azokat beavatkozási pontokat és előírható feladatokat, amelyek végrehajtásával a Fővárosi Önkormányzat hatáskörén belül hozzájárulhat a családon belüli erőszak megelőzéséhez és az áldozatok védelméhez. A Stratégia magától értetődő alapvetésnek tekinti, hogy a családon belüli erőszak nem magánügy, hanem súlyos társadalmi probléma, amely a büntetőjogi fókusz mellett komplex, traumaközpontú áldozatvédelmi megközelítést és rendszerszintű megoldásokat igényel. A Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi Programmal összhangban a Stratégia célja továbbá, hogy a nők pozíciójának megerősítése révén hozzájáruljon a nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának megszüntetéséhez, a nők és a férfiak közötti egyenlőség elősegítéséhez. A dokumentum közelebbről olyan fővárosi, szakpolitikai intézkedések megtervezéséhez és bevezetéséhez kíván alapot szolgáltatni, amelyek a családon belüli erőszak megelőzését, valamint az áldozatok védelmét és megsegítését szolgálják.

A Stratégia kimondja továbbá, hogy a családon belüli, párkapcsolati erőszak problémája, a nők rendszerszintű elnyomása, – így ezek megoldása is – elválaszthatatlan a társadalmi egyenlőtlenségek rendszerétől és azon belül a nők társadalmi reprodukcióban betöltött pozíciójától. Az egyenlőtlenségek újratermelődését jórészt olyan strukturális és társadalompolitikai tényezők határozzák meg, amelyek a központi kormányzat kompetenciái. Ezek az önkormányzatok szempontjából a családon belüli erőszakkal kapcsolatos intézkedések, törekvések esetében adottságként, illetve az önkormányzati szinten elérhető eredmények korlátaiként jelentkeznek.

A [Fővárosi Drogstratégia](#) kidolgozásának célja, hogy az alapértékek, célok és fejlesztési irányok megfogalmazásával lehetőséget biztosítson a fővárosi alkohol- és kábítószer-probléma együttműködésen alapuló kezelésére. E Stratégiát megalapozó hiánypótló helyzetfelmérés biztosítja az adatokon és tényeken alapuló leghatékonyabb beavatkozási pontok meghatározását kormányzati, kerületi és fővárosi önkormányzati szinteken egyaránt. A stratégiai dokumentum nemzeti szintű drogstratégia hiányában a települési önkormányzatok számára is iránymutatás adhat a helyi drogpolitika kialakításában. A Stratégia alapelve, hogy bármely pszichoaktív szer használata komplex és több okra visszavezethető jelenség, mely számos egymást erősíteni képes kockázattal járhat mind az egyén, mind a társadalom számára. A beavatkozás csak akkor lehet hatékony, ha a legális és az illegális szerhasználatot, valamint a viselkedéses függőségek kockázatait együttesen kezeljük. A dokumentumban tehát számos helyen nemcsak az illegális szerhasználattal összefüggő problémákra és azok kezelésének lehetséges formáira térnek ki az alkotók, hanem foglalkoznak a legális szerekkel is, különösképpen az alkohollal, helyenként a viselkedési addikciókkal (pl. okoseszközök addiktív használatával, az internet problémás használatával). A drogstratégia fő célja a budapestiek egészségi állapotának és életminőségének javítása, a szociális és társadalmi szolidaritás és biztonságérzet növelése és a legális és illegális szerfogyasztás mértékének és ártalmainak csökkentése. Ezen általános célkitűzések csak célzott, rendszerszerű intézkedések, közösségi beavatkozások és együttműködések segítségével valósíthatók meg. A Fővárosi Drogstratégia foglalkozik a szerhasználókat érintő hátrányos megkülönböztetéssel, a problémára irányuló feladatok jelen cselekvési terv céljaival és intézkedéseivel összehangolhatók.

Az [Otthon mindenkinek. Fővárosi stratégia az otthontalanság és a hajléktalanság csökkentéséről](#) szakpolitikai dokumentum alapvetése, hogy a korábbiaknál több figyelmet – és több erőforrást – szükséges fordítani a lakásvesztés és hajléktalanná válás megelőzésére, valamint a hajléktalanságból való kilépés – a megfizethető lakhatáshoz való hozzáférés – elősegítésére. A Stratégia hangsúlyozza, hogy a hajléktalanság jelentős és tartós csökkentéséhez szükséges társadalompolitikai reformok messze túlmutatnak a Fővárosi Önkormányzat közpolitikai jogkörein és lehetőségein. A hajléktalanság megelőzésével, valamint a hajléktalan emberek és otthontalan családok ellátásával kapcsolatban a kerületi önkormányzatoknak is fontos, törvénybe foglalt kötelezettségei vannak. A stratégia erre tekintettel beazonosítja azokat a legfontosabb beavatkozási pontokat, amelyeken keresztül a Fővárosi Önkormányzat a meglévő jogkörei, valamint saját – és az Európai Unió erre a célra fordítható – forrásai jóvoltából hozzájárulhat a stratégiában foglalt célok

megvalósulásához; továbbá javaslatokat fogalmaz meg a központi kormányzat és a kerületi önkormányzatok részére. A stratégia célkitűzése és a Fővárosi Önkormányzat számára előírt feladatai mentén szorosan kapcsolódik a diszkrimináció szempontjából érintett célcsoportokat támogató intézkedések végrehajtásához.

Jelen rasszizmus és diszkrimináció elleni akciótervhez összeállított háttéranyag a fenti társadalompolitikai stratégiák tartalmainak feldolgozásával készült, azokhoz mind szemléletében, mind javasolt intézkedéseiben illeszkedik.

A rasszizmus és a diszkrimináció szempontjából magas kockázatnak kitett társadalmi csoportok

Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése rögzíti, hogy Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek biztosítja, ezt nem befolyásolhatja a faj, bőrszín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, származási, vagyoni helyzet vagy egyéb tulajdonság. A különbségtétel sérti a minden személyt egyenlő mértékben megillető alapjogokat.

A Fővárosi Önkormányzat a helyi esélyegyenlőségi programjában kiszélesíti az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény által előírt hátrányos helyzetű csoportok körét, azzal a szándékkal, hogy lehetőleg minden átmenetileg vagy tartósan speciális helyzetben lévő budapesti esélyegyenlőséggel és egyenlő bánásmóddal kapcsolatos szükségletére reagálni tudjon. A főváros esélyegyenlőségi programja így kitér a nők társadalmi helyzetére, a nők és férfiak társadalmi egyenlőségének kérdéseire; a fiatalok, kisgyermeket nevelők – közülük leginkább a szociális hátrányokkal is küzdő kiskorúak vagy kiskorúakat nevelők – problémáira. Az FHEP foglalkozik az időskorú, valamint a fogyatékosággal élő lakosság helyzetével és az őket érintő kérdésekkel, a mélyszegénységben, szegregátumokban élő, és külön fejezetben, a lakhatási szegénység problémájával szembenező emberekkel. A hátrányos helyzetben lévő társadalmi csoportok közül az esélyegyenlőségi program kiemelten a fővárosi romák, bevándorlók, menekültek, és a szexuális kisebbségek helyzetével foglalkozik.

Jelen dokumentumban a nemi, faji vagy etnikai származáson, a vallási hovatartozáson, fogyatékoságon vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés vonatkozásában tűztünk ki az esélyegyenlőség előmozdítását támogató intézkedéseket.

A Fővárosi Önkormányzat szerepe a rasszizmus és diszkrimináció elleni küzdelemben

Az Európai Unió cselekvési tervében meghatározott szakpolitikai területi tagolást figyelembe véve, a Fővárosi Önkormányzat a foglalkoztatás, az oktatás és képzés, valamint a lakhatás területén tud

aktív szerepet vállalni a megkülönböztetésmentesség biztosítása érdekében. A főváros törekvései mellett az uniós cselekvési tervben meghatározott valamennyi területen csak nemzeti szintű intézkedések kidolgozásával és megvalósításával érhetők el eredmények.

A foglalkoztatási diszkrimináció tilalma nemre, faji vagy etnikai származásra, fogyatékosagra, korra, szexuális irányultságra, valamint vallásra vagy meggyőződésre vonatkozik. Mivel a Fővárosi Önkormányzat közszolgáltató cégein, szociális intézményein keresztül 27 ezer munkavállaló közvetett munkáltatója, a foglalkoztatás területén kiemelt lehetőségei és feladatai vannak a rasszizmus és diszkrimináció elleni küzdelmet illetően.

A faji egyenlőségről szóló alapjogi irányelvvel összhangban minden faji vagy etnikai származású gyermekeknek egyenlő hozzáférést kell biztosítani az oktatáshoz. A Fővárosi Önkormányzat ezen szakterületen a korábbiakhoz képest minimális hatással bír, azonban két köznevelési intézmény a fenntartása alá tartozik. Ezen intézményekben a pedagógusokat és gyermekgondozókat fel kell készíteni, hogy a különböző háttérű tanulók igényeire megfelelően tudjanak reagálni, ideértve a faji megkülönböztetéssel kapcsolatos kérdéseket is. A fővárosi fenntartású óvodáknak biztonságos menedéknak kell lenniük, mentesnek a zaklatástól, a rasszizmustól és a diszkriminációtól. Az erre irányuló intézkedések célja, hogy a gyerekek az egyenlőség, a tisztelet és a befogadás értékeit megerősítsék magukban és népszerűsítsék társaik körében és közösségeikben.

A megkülönböztetést átélő egyének nagyobb kockázatnak vannak kitéve a rossz lakhatás területén is. Budapesten a lakhatási válság kezelése miatt a városvezetés fontos feladata, hogy a budapesti háztartások széles rétegei számára biztosítson megfizethető lakhatást és egészséges lakáskörülményeket. A lakhatás terén hozott intézkedéseknek szoros összefüggésben kell lennie a klímapolitikai, gazdasági és társadalompolitikai célok teljesítésével. Fontos, hogy a Fővárosi Önkormányzat szociálpolitikai célkitűzéseivel összhangban vállaljon aktív szerepet a lakáspolitikai diszkrimináció és a területi szegregáció elleni küzdelemben is.

Mindezekon kívül fontos, hogy a Fővárosi Önkormányzat véleményformáló szerepét kihasználva továbbra is aktívan lépjen fel a faji és etnikai sztereotípiák és a hátrányos megkülönböztetés ellen a médián, a kultúrán és a sporton keresztül is.

Európai Városok Koalíciója a Rasszizmus Ellen (ECCAR)

Az ECCAR 2004-ben jött létre az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete, az UNESCO kezdeményezésére, célja európai városok összekapcsolása és a rasszizmussal szembeni küzdelem részeként a csatlakozó önkormányzatok jó gyakorlatainak egymással való megosztása. A szervezet kiterjedt tagsággal rendelkezik Nyugat-Európában, különösen Németországban és a Benelux államokban, ugyanakkor csak minimális a jelenléte Kelet-Közép-Európában. Magyarországon csak két tagról tudunk: Budaörsről és Siklónagyfaluról.

A hálózathoz való csatlakozás feltétele a szervezet 10 pontos akciótervének elfogadása. Az akcióterv lefedi mindazon területeket, kérdésköröket, amelyeken az önkormányzatoknak lehetőségük van aktívan fellépni a diszkriminációval és a rasszizmussal szemben, és mind a 10 kérdéskörben több részfeladatot jelöl ki. A csatlakozó városnak vállalnia kell, hogy stratégiáiba és munkaterveibe integrálja az akciótervet és biztosítja a megvalósításhoz szükséges humán, pénzügyi és tárgyi erőforrásokat is. A csatlakozó önkormányzat kiválaszthatja a javasolt szakpolitikai megoldások közül a számára leginkább relevánsakat, azonban a szervezet arra kéri a csatlakozókat, hogy mind a 10 akcióterület esetében legalább egy részfeladatot valósítsanak meg a lehető leghamarabb. Emellett szorgalmazzák azt is, hogy abban a témakörben, amelyben már teljesítettek egy célkitűzést, azt mélyítsék el vagy kezdjék el további részcélok megvalósítását. Az intézkedések megvalósulásáról a tagoknak kétfévente szükséges beszámolót készíteniük.

Az ECCAR akciópontok bemutatása

	Akciópont neve	Akciópont célja
1	Éberren a rasszizmus ellen	Megfigyelő és szolidaritási hálózat létrehozása a rasszizmus ellen városi szinten.
2	Rasszizmus és diszkrimináció felmérése, önkormányzati intézkedések monitorozása	Rasszizmussal és diszkriminációval kapcsolatos adatgyűjtés kezdeményezése vagy továbbfejlesztése, az elérhető célok meghatározása és közös mutatók meghatározása az önkormányzat intézkedéseinek hatásának felmérésére.
3	A rasszizmus és a diszkrimináció áldozatainak támogatása	Az áldozatok támogatása és a rasszizmus és a diszkrimináció elleni védekezési képességük erősítése.
4	Több részvételi lehetőség és jobban informált lakosok	A lakosok jobb tájékoztatása jogairól és kötelezettségeikről, az elérhető védelemről és jogi lehetőségeikről, valamint a rasszista cselekmények vagy magatartások szankcióiról, részvételen alapuló megközelítés alkalmazásával, nevezetesen a szolgáltatást igénybe vevőkkel és a szolgáltatókkal folytatott konzultációkon keresztül.
5	A város, mint az esélyegyenlőségi gyakorlatok aktív támogatója	Az esélyegyenlőséget szem előtt tartó munkaadói gyakorlatok elősegítése és a munkaerőpiaci sokszínűség támogatása az önkormányzat meglévő diszkrecionális jogköreinek gyakorlásával.

6	A város mint az esélyegyenlőséget tiszteletben tartó munkáltató és szolgáltató	A város elkötelezi magát amellett, hogy esélyegyenlőséget biztosító munkáltató és méltányos szolgáltató legyen, és ennek érdekében folyamatos nyomonkövetést, képzést és fejlesztést végez.
7	Tisztességes hozzáférés a lakhatáshoz	A város aktív lépéseket tesz a városon belüli lakhatási diszkrimináció ellen.
8	Oktatással a rasszizmus és a diszkrimináció ellen	Az oktatáshoz való hozzáférés és az oktatás terén tapasztalható megkülönböztetés elleni intézkedések megerősítése; valamint a kölcsönös tolerancia és megértés, a kultúrák közötti párbeszéd előmozdítása az oktatáson keresztül.
9	A kulturális sokszínűség előmozdítása	A lakosok sokszínű kulturális örökségének méltányos képviseletének és népszerűsítésének biztosítása az önkormányzat kulturális programjaiban, kollektív emlékezetében és közterein, valamint az interkulturalitás mindennapi megjelenítésének támogatása.
10	Gyűlölet bűncselekmények és konfliktuskezelés	A gyűlölet-bűncselekmények kezelésére és a konfliktuskezelésre szolgáló mechanizmusok támogatása vagy létrehozása.

Az ECCAR akcióterületek megvalósításának fővárosi lehetőségei és korlátai

Általánosságban véve az ECCAR akcióterv szellemisége sok szempontból átfedésben van a főpolgármesteri programmal és a Fővárosi Önkormányzat által képviselt értékrenddel és társadalompolitikával, továbbá a 2023-2027-es időszakra elfogadott Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi Programmal is. A Fővárosi Önkormányzat korlátozott jogkörei és lehetőségei miatt azonban csak megkorlátozottan tud mind a 10 akcióterületen konkrét vállalatot tenni. Van, ahol a célkitűzéssel összhangban, de más megvalósítási formában tud cselekedni, ugyanakkor több területen képes az akciótervvel összhangban konkrét és érdemi eredményeket elérni. Az ECCAR-hoz való csatlakozás előkészítése során, konkrét vállalatok megfogalmazásakor az FHEP intézkedési tervének tartalmára tekintettel kell lenni, azonban annak két évente esedékes kötelező felülvizsgálatát szem előtt tartva lehetőség van az egyes intézkedések átalakítására, megteremtve a szinergiát a két törekvés között.

Az ECCAR akcióterületeihez való lehetséges kapcsolódási pontok, javaslatok a Fővárosi Önkormányzat számára

A hálózathoz való csatlakozással azon akciópont esetében javasoljuk a Fővárosnak olyan vállalásokat tenni, amelyek kapcsolódnak a Fővárosi Önkormányzat társadalompolitikai stratégiai törekvéseihez, mert azoknak együttesen érdemi hatásaik, eredményei lehetnek.

Tekintettel a Fővárosi Önkormányzat hatás- és feladatkörére, a megvalósíthatóság és az eredményesség szempontjából a következő akcióterületek azok, ahol beavatkozási lehetőségeket azonosítottunk be:

1. Éberem a rasszizmus ellen

A Fővárosi Önkormányzat biztosítson konzultációs lehetőséget a különböző társadalmi szereplők számára (fiatalokat képviselő szervezetek, kulturális intézmények, civil szervezetek stb.) a rasszizmus és diszkrimináció helyzetének rendszeres felmérése érdekében. A rasszizmus és diszkrimináció elleni akcióterv megvalósításába vonja be azon civil munkacsoportokat, melyek releváns tudással és eszköztárral rendelkeznek a célok elérése érdekében.

2. Rasszizmus és diszkrimináció felmérése, önkormányzati intézkedések monitorozása

A Fővárosi Önkormányzat saját tulajdonú közszolgáltató cégei és a fenntartásában működő intézményei körében végezzen felmérést az esélyegyenlőséget biztosító intézkedések és a munkavállalók diszkriminációval kapcsolatos tapasztalatainak megismerése érdekében. A helyzetfelmérést követően dolgozzon ki cselekvési tervet az egyenlő esélyű hozzáférés és a megkülönböztetésmentesség biztosítása érdekében.

3. A rasszizmus és a diszkrimináció áldozatainak támogatás

A Főpolgármesteri Hivatal és a Fővárosi Önkormányzat a tulajdonában és fenntartásában működő cégek, intézmények munkavállalói körében dolgozza ki a rasszizmus és a diszkrimináció áldozatainak támogatását lehetővé eljárásrendet.

Tegyük lehetővé, hogy a munkavállalók megszervezzék magukat a jogorvoslatok, kezdeményezések (tanácsadás, megfigyelés stb.) és megelőző intézkedések keresésében a rasszizmus és a diszkrimináció elleni küzdelemben.

Dolgozza ki a fegyelmi eljárásokra vonatkozó szabályokat a munkavállalókat érintő rasszista cselekmények vagy magatartás szankcionálása érdekében.

4. Több részvételi lehetőség és jobban informált lakosok

A Főpolgármesteri Hivatal részvételiségért felelős szervezeti egysége számára javasoljuk, hogy dolgozza ki az esélyegyenlőségi szempontból sérülékeny társadalmi csoportok döntéshozásba való aktívabb bevonására vonatkozó cselekvési tervet.

Javasoljuk a különböző, diszkrimináció szempontjából magasabb kockázatnak kitett társadalmi csoportok képviselői körében megszervezett konzultatív fórum létrehozását.

A Fővárosi Önkormányzat a diszkrimináció elleni tudatos fellépés hangsúlyozása érdekében, minden év március 21-én, a faji megkülönböztetés felszámolásának nemzetközi világnapján rendezzen megemlékezést érintett civil szervezetek bevonásával.

5. A város, mint az esélyegyenlőségi gyakorlatok aktív támogatója

A Fővárosi Önkormányzat közszolgáltató cégein és szociális intézményein keresztül érintkezik a városlakókkal. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy ezen cégek és intézmények szolgáltatásaik megtervezésekor és ügyfelekkel való munkájuk során figyelemmel legyenek az esélyegyenlőségi szempontokra és azon sérülékeny és/vagy a diszkrimináció szempontjából kockázatoknak kitett csoportokhoz tartozó személyek igényeire, akik hozzájuk fordulnak/ fordulhatnak.

Ezen munkáltatók számára javasoljuk olyan szerveződésekhez való csatlakozást, amelyek keretében a munkáltatók összefognak és érdemi tevékenységet végeznek az esélyegyenlőség javításának érdekében, antidiszkriminációs célok eléréseért.

Javasoljuk a Fővárosi Önkormányzat számára a „Nyitottak vagyunk” nonprofit szervezethez és a Munkáltatók Esélyegyenlőségi Fórumához való csatlakozás lehetőségének, célszerűségének vizsgálatát.

6. A város mint az esélyegyenlőséget tiszteletben tartó munkáltató és szolgáltató

A Fővárosi Önkormányzat a leginkább kézzelfogható és érdemi módon, mint munkáltató és mint szolgáltató léphet fel a diszkrimináció különböző formái, azon belül a rasszizmus megnyilvánulásai ellen.

Az akcióterületet érintő a Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi Programban javasolt intézkedések:

- A munkáltatók szemléletformálása, befogadó munkahelyek kialakításának támogatása a fővárosi fenntartású vagy tulajdonú munkáltatók esetén, módszertani tanácsadással, munkahelyi integrációs és esélyegyenlőségi tervek kidolgozásával és a munkavállalók képzésével.
- A befogadó munkahely gyakorlatának kialakításához és a diszkrimináció-mentesség biztosításához eszköztár és jó gyakorlatok gyűjteményének kidolgozása és ismertetése.

- A munkahelyi esélyegyenlőségi programok felülvizsgálata a fővárosi fenntartású vagy tulajdonú munkáltatóknál, a szakszervezetekkel együttműködésben.
- Átfogó, minden érintett munkáltatóra kötelezően vonatkozó alapok elkészítése, és az egyes munkáltatóra testre szabott, gyakorlatban megvalósítható esélyegyenlőségi programok készítése.
- Munkakörelemzés és tervezés a menekült munkavállalókra, a speciális szükségletek alapján optimalizált munkakörök meghatározásához a fővárosi fenntartású vagy tulajdonú munkáltatóknál.

7. Tisztességes hozzáférés a lakhatáshoz

Az elmúlt években a Fővárosi Önkormányzat által képviselt lakáspolitikai nemcsak diszkriminációmentes bérbeadási gyakorlatot garantál, hanem előnyt biztosít a leginkább kiszolgáltatottabb, a diszkrimináció szempontjából magas kockázatnak kitett társadalmi csoportok tagjai számára.

Javasoljuk, hogy a Fővárosi Lakásügynökség működésével a korábbinál számottevőbb lakásállományra terjessze ki a diszkriminációmentes bérbeadás jó gyakorlatát és saját tulajdonú hirdetőfelületei bevonásával indítson bérbeadókat célzó szemléletformáló kommunikációs kampányokat.

Az akcióterületet érintő a Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi programban javasolt intézkedések:

- Támogatott lakhatás lehetőségeinek bővítése a fogyatékkal élő személyek részére.
- A gyermekjóléti szakellátásból, intézményi nevelésből kikerülő fiatalok számára támogatott lakhatási program indítása.
- A gyermekvédelmi szakellátásban lévő és onnan kikerülő fiatal nők számára olyan speciális szolgáltatások és lakhatási programok létrehozása, amelyek az erőszak és a szexuális célú emberkereskedelem áldozatává válásának megelőzésére is fókuszálnak.
- A bántalmazott nők számára rövid és hosszú távú szociális és lakhatási programok kidolgozása és működtetése, védett házak kapacitásainak fejlesztése.

Ezen intézkedéseken túl a Fővárosi Önkormányzat indítson – a CEU kutatóival együttműködésben zajló EqualHome projekt keretében beazonosított – a lakáspiaci diszkrimináció csökkentésére irányuló további intézkedéseket.

8. Oktatással a rasszizmus és a diszkrimináció ellen

A Fővárosi Önkormányzatnak az oktatási rendszerben betöltött közvetlen szerepe minimális, ezzel együtt lakossági szemléletformálással, civil és szakmai szervezetekkel való együttműködésekkel, saját programok indításával is módjában áll, hogy szemléletformáló szerepet töltsön be a budapestiek életében.

Az akcióterületet érintő a Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi programban javasolt intézkedések:

- Lakossági szemléletformáló programok indítása és támogatása, különösen a menekült és bevándorló, roma, fogyatékkal élő, hajléktalan és szexuális kisebbségi csoportokhoz tartozó személyekre, és a nemek közötti társadalmi egyenlőségre vonatkozóan.
- Elérhető szemléletformáló képzések és azok kapacitásainak a feltérképezése.
- A képzésekhez kapcsolódóan a rendőrség és szociális ellátást nyújtó szervezetek, intézmények közötti együttműködések elősegítése.
- Nyelvi előkészítés a külföldi gyerekek oktatási intézménybeli integrációjához, illetve a származási kultúra ápolásának, megtartásának a támogatása.
- Szakmai koordináció biztosítása a képzési kapacitásokkal rendelkező szervezetek számára.
- A roma emberek integrációját támogató komplex, oktatási, lakhatási és egészségügyi-szociális elemeket is tartalmazó programok indítása.
 - o A roma fiatalok pozitív kulturális identitását fejlesztő civil kezdeményezések támogatása.
 - o A roma fiatalok hátrányait csökkentő, anyagi támogatást is biztosító mentorprogramok támogatása.

9. A kulturális sokszínűség előmozdítása

A Fővárosi Önkormányzat kulturális intézményeinek művészeti produkcióiban és egyéb tevékenységében jelenleg is érdemi teret kapnak a diszkriminációhoz, a rasszizmushoz kapcsolódó témakörök, azonban e területen is tehetőek további vállalások.

Javasoljuk, hogy a Fővárosi Önkormányzat végezzen felmérést az általa fenntartott kulturális intézmények akadálymentességgel és egyenlő esélyű hozzáféréssel kapcsolatban. Az eredmények ismeretében készítsen cselekvési tervet a beazonosított problémák és fejlesztendő területek mentén.

Az akcióterületet érintő a Fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi programban javasolt intézkedések:

- Fővárosi szintű sokszínűségi, esélyegyenlőségi kulturális napok szervezése, támogatása.

10. Gyűlölet-bűncselekmények és konfliktuskezelés

Javasoljuk a rasszista bűncselekmények és konfliktuskezelés témakörében képzések kidolgozását és biztosítását a fővárosi tulajdonú és fenntartású intézmények munkatársai számára.

Civil szervezetekkel való együttműködés az akcióterv megvalósítása érdekében

A Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi civil szervezetek együttműködéséről szóló 12/2021. (III. 4.) önkormányzati rendelet tartalmazza a civil szervezetekkel való együttműködés keretét:

„2. § (1) A Fővárosi Önkormányzat a civil szervezetekkel történő szakmai együttműködés előmozdítása, hatékonyságának növelése, az egymás közti folyamatos konzultáció és tárgyalások biztosítása érdekében

b) az esélyegyenlőséggel, esélyteremtéssel, az egészséggel és a lakhatással foglalkozó „Esélyteremtő Budapest” munkacsoportot működtet.”

Az Esélyteremtő munkacsoportban tagként részt vevő civil szervezetek a Főváros Önkormányzat kezdeményezésére vagy önszerveződésük keretében meghatározott területeken belül, valamely részterülettel részletesebben, illetve nagyobb gyakorisággal foglalkozó eseti vagy állandó csoportot hozhatnak létre. A témacsoporthoz csatlakozás lehetősége a munkacsoport tagjain túl a Budapesti Civil Adatbázisban regisztrált szervezetek számára is nyitott.

A rasszizmus és diszkrimináció elleni akcióterv véleményezésére és a végrehajtásának nyomon követésére, továbbá a civil szervezetekkel való együttműködések kialakításának érdekében javasoljuk az érintett célcsoportokat támogató szakmai szervezetek meghívásával tematikus munkacsoport létrehozását.

Az akcióterv hatálya, a megvalósítás nyomonkövetése

A jelen háttéranyag felhasználásával elkészíteni javasolt végleges “Rasszizmus és diszkrimináció elleni akcióterv” társadalmi egyeztetést követően a Fővárosi Közgyűlés által való elfogadással léphet hatályba. Ezt követően javasoljuk az Európai Városok Koalíciója a Rasszizmus Ellen (ECCAR) hálózathoz való csatlakozási javaslat előkészítését és a Fővárosi Közgyűlés elé terjesztését.

Javasoljuk az akcióterv elfogadását követően évenkénti cselekvési tervekben való megvalósítását és éves beszámolók elkészítését.